

Z ŻYCIA ARCHIWÓW, BIBLIOTEK I MUZEÓW

KS. BOLESŁAW KUMOR

Archiwa, Biblioteki
i Muzea Kościelne.
Tom 3, zeszyt 1—2.

SPRAWOZDANIE Z KURSU DLA PRACOWNIKÓW ARCHIWÓW KOŚCIELNYCH ZORGANIZOWANEGO PRZEZ OŚRODEK ABMK W DNIACH 3—8 LIPCA 1961 R.

Zapoczątkowana przed przeszło 30 laty przez ks. dr Jana Kwolka akcja naukowej organizacji archiwów kościelnych¹ wydaje dopiero w naszych czasach zamierzone rezultaty. Praca nad zabezpieczaniem, gromadzeniem, porządkowaniem, konserwacją, przechowywaniem i udostępnianiem archiwaliów kościelnych przybrała na sile zwłaszcza od zakończenia drugiej wojny światowej. Powołany do życia w r. 1956 Ośrodek Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych (Ośrodek ABMK) ma na celu m. in. skoordynowanie i ujednolicenie tych prac przez przygotowanie odpowiednich kadr pracowników na kursach szkoleniowych.

Pierwszy tego rodzaju kurs szkoleniowy dla pracowników archiwów kościelnych urządziła w dniach od 3 do 15 września 1956 r. Biblioteka Uniwersytecka KUL². W roku następnym Ośrodek ABMK zorganizował w dniach 26 i 27 czerwca pierwszy zjazd archiwistów, bibliotekarzy i muzeologów kościelnych w Częstochowie na Jasnej Górze³. W dniach od 4 do 8 lipca 1960 r. Ośrodek ABMK urządził tygodniowy kurs dla pracowników inwentaryzacji średniowiecznych rękopisów bibliotecznych przechowywanych w kościelnych zbiorach archiwalnych, bibliotecznych i muzealnych⁴. Również w roku bieżącym, w dniach od 3 do 8 lipca, na życzenie Episkopatu Polski i przy wydatnym wsparciu Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, Ośrodek ABMK zorganizował kurs dla pracowników archiwów kościelnych. Kurs odbył się w gościnnym gmachu Biblioteki Uniwersyteckiej KUL, która, dzięki swym bogatym i dobrze udostępnionym zbiorom, stanowiła we wszechmiar cenne i pożądane zaplecze kursu. Organizatorami kursu byli: referent

¹ Ks. J. Kwolka: Naukowa organizacja archiwów diecezjalnych. *Archeion*. 4:1928 s. 15—35. Odb. ss. 21; tenże: Naukowa organizacja archiwów kościelnych. *Prz. teol.* T. 11:1930 s. 1—37. Odb. ss. 39.

² Ks. S. Librowski: Pierwszy kurs archiwalny dla pracowników archiwów kościelnych, przeprowadzony w Lublinie w r. 1956. *Archeion*. 27:1957 s. 325—333; tenże: Pierwszy kurs dla pracowników archiwów kościelnych. *Aten. kapł.* T. 54:1957 s. 117—121.

³ [Ks. S. Librowski]: Pierwszy zjazd archiwistów, bibliotekarzy i muzeologów kościelnych. *Archiwa, Bibl. Muzea kośc.* T. 1:1959/60 z. 1 s. 18—20; tenże: [Pierwszy zjazd archiwistów, bibliotekarzy i muzeologów kościelnych]. *Aten. kapł.* T. 55:1957 s. 311—313.

⁴ Ks. B. Kumor: Sprawozdanie z kursu dla pracowników inwentaryzacji średniowiecznych rękopisów bibliotecznych. *Archiwa, Bibl. Muzea kośc.* T. 2:1961 z. 1/2 s. 283—288.

Organizatorzy i uczestnicy kursu archiwalnego

sekcji archiwalnej Ośrodka ABMK ks. dr Stanisław Librowski i sekretarz generalny Ośrodka ks. dr Bolesław Kumor.

Celem kursu było zapoznanie pracowników archiwów kościelnych z teorią i praktyką pracy archiwalnej. Zakres treściowy kursu posiadał charakter ogólny, a większa część jego wykładów była raczej teoretyczna niż praktyczna. Program kursu obejmował 22 różne tematy, które zmieszczono w 30 godzinach wykładowych. Około $\frac{1}{3}$ tematów wygłoszonych na kursie nie była ujęta w programie pierwszego kursu archiwalnego.

I. PROGRAM RZECZOWY KURSU ARCHIWALNEGO 1961 R.

1. Archiwum w ogólności:

1° Archiwum, biblioteka, muzeum. Rękopis archiwalny a biblioteczny (red. doc. dr Piotr Bańkowski — Warszawa)	1 g.
2° Nauka o archiwach (prof. dr Adam Stebelski — Warszawa)	1 g.
3° Kancelaria, składnica akt, archiwum (prof. dr Adam Stebelski)	1 g.
4° Zarys form kancelaryjnych (prof. dr Jadwiga Karwasińska — Warszawa)	3 g.
5° Państwowy zasób archiwalny (dyr. mgr Maria Bielińska — Warszawa)	1 g.
6° Państwowa sieć archiwalna (dyr. mgr Maria Bielińska)	1 g.
Razem	8 g.

2. Archiwa kościelne:

1° Urzędy i kancelarie kościelne w diecezji (ks. dr Bolesław Przybyszewski — Kraków)	1 g.
2° Sieć archiwów kościelnych w diecezji (ks. dr Bolesław Przybyszewski)	1 g.
3° Urzędy i kancelarie zakonne (o. dr Kornel Gadacz — Kraków)	1 g.
4° Sieć archiwów zakonnych (o. dr Kornel Gadacz)	1 g.
5° Organizacja nowoczesna archiwów kościelnych (ks. dr Stanisław Librowski — Włocławek — Lublin)	1 g.
Razem	5 g.

3. Praca w archiwum:

1° Lokal i konserwacja akt (mgr Irena Sadurska — Warszawa)	2 g.
2° Porządkowanie akt (doc. dr Adam Kamiński — Kraków)	3 g.
3° Inwentaryzowanie akt (doc. dr Adam Kamiński)	3 g.
4° Wykazy akt w kancelariach kościelnych (ks. dr Stanisław Librowski)	1 g.
5° Dokumentacja i kartografia w archiwach kościelnych (ks. dr Bolesław Kumor — Lublin)	1 g.
6° Mikrofilmowanie archiwaliów kościelnych (ks. dr Bolesław Kumor)	1 g.
7° Rejestracja ksiąg metrykalnych (doc. dr Zygmunt Sułowski — Lublin)	1 g.
Razem	12 g.

4. Udostępnianie akt i praca naukowa:

1° Pracownia i księgozbiór podręczny archiwum kościelnego (ks. dr Stanisław Librowski)	1 g.
2° Kwerendy w archiwach kościelnych (doc. dr Tadeusz Mencil — Lublin)	2 g.
3° Ważniejsza bibliografia archiwalna. „Archeion“ (red. doc. dr Piotr Bańkowski)	1 g.
4° Kilka myśli o kościelnych wydawnictwach archiwalnych na przyszłość (ks. dr Stanisław Librowski)	1 g.
Razem	5 g.

II. WYKŁADOWCY KURSU

Na wykładowców kursu zaproszono specjalistów z różnych ośrodków naukowych (Warszawa, Kraków, Lublin), a przede wszystkim, za życzliwą zgodą Naczelnej Dyrekcji A.P., pracowników naukowych archiwów państwowych. Pierwszy też raz — jak podkreślił w słowie wstępnym dyrektor Ośrodka Archiwów, Bibliotek i Muzeów Kościelnych ks. doc. dr Józef Rybczyk — z wykładami na kursie wystąpiło kilku kapłanów. Można się spodziewać, że następne tego rodzaju kursy będą obsługiwane przez siły naukowe kościelne.

1. Red. doc. dr Piotr Bańkowski — Warszawa,
2. Dyr. mgr Maria Bielińska — Warszawa,
3. O. dr Kornel Gańcz OFM Cap. — Kraków,
4. Doc. dr Adam Kamiński — Kraków,
5. Prof. dr Jadwiga Karwasińska — Warszawa,
6. Ks. dr Bolesław Kumor — Lublin,
7. Ks. dr Stanisław Librowski — Włocławek — Lublin,
8. Doc. dr Tadeusz Mencil — Lublin,
9. Ks. dr Bolesław Przybyszewski — Kraków,
10. Mgr Irena Sadurska — Warszawa,
11. Prof. dr Adam Stebelski — Warszawa,
12. Doc. dr Zygmunt Sułowski — Lublin,

Całość materiału wykładowego i ćwiczeniowego rozplanowano na 6 dni. Zajęcia obejmujące 5 godzin dziennie wykładów odbywały się w godzinach przedpołudniowych z tego względu, by umożliwić uczestnikom wzięcie udziału w wycieczkach organizowanych przez kierownictwo kursu.

III. PROGRAM PORZĄDKOWY KURSU ARCHIWALNEGO 1961 R.

Poniedziałek 3. VII.

- 8,30— 9,15 Słowo wstępne — ks. doc. dr Józef Rybczyk, dyr. Ośrodka ABMK.
Omówienie programu kursu — ks. dr Stanisław Librowski.
- 9,30—10,15 Archiwum, biblioteka, muzeum. Rękopis archiwalny a biblioteczny — red. doc. dr Piotr Bańkowski.
- 10,30—11,15 Zarys form kancelaryjnych — prof. dr Jadwiga Karwasińska.
- 11,30—12,15 Zarys form kancelaryjnych — prof. dr Jadwiga Karwasińska.
- 12,30—13,15 Ważniejsza bibliografia archiwalna. „Archeion“ — red. doc. dr Piotr Bańkowski.

Wtorek 4. VII.

- 8,30— 9,15 Nauka o archiwach — prof. dr Adam Stebelski.
- 9,30—10,15 Kancelaria, składnica akt, archiwum — prof. dr Adam Stebelski.
- 10,30—11,15 Państwowy zasób archiwalny — dyr. mgr Maria Bielińska.
- 11,30—12,15 Państwowa sieć archiwalna — dyr. mgr Maria Bielińska.
- 12,30—13,15 Zarys form kancelaryjnych — prof. dr Jadwiga Karwasińska.

Środa 5. VII.

- 8,30— 9,15 Urzędy i kancelarie kościelne w diecezji — ks. dr Bolesław Przybyszewski.
- 9,30—10,15 Sieć archiwów kościelnych w diecezji — ks. dr Bolesław Przybyszewski.
- 10,30—11,15 Urzędy i kancelarie zakonne — o. dr Kornel Gańcz.

11,30—12,15 Sieć archiwów zakonnych — o. dr Kornel Gadacz.

12,30—13,15 Organizacja archiwów kościelnych — ks. dr Stanisław Librowski.

Czwartek 6. VII.

8,30— 9,15 Lokal i konserwacja akt — mgr Irena Sadurska.

9,30—10,15 Lokal i konserwacja akt — mgr Irena Sadurska.

10,30—11,15 Porządkowanie akt — doc. dr Adam Kamiński.

11,30—12,15 Porządkowanie akt — doc. dr Adam Kamiński.

12,30—13,15 Porządkowanie akt — doc. dr Adam Kamiński.

Piątek 7. VII.

8,30— 9,15 Inwentaryzacja akt — doc. dr Adam Kamiński.

9,30—10,15 Inwentaryzacja akt — doc. dr Adam Kamiński.

10,30—11,15 Inwentaryzacja akt — doc. dr Adam Kamiński.

11,30—12,15 Wykazy akt w kancelariach kościelnych — ks. dr Stanisław Librowski.

12,30—13,15 Dokumentacja i kartografia w archiwach kościelnych — ks. dr Bolesław Kumor.

Sobota 8. VII.

8,30— 9,15 Mikrofilmowanie archiwaliów kościelnych — ks. dr Bolesław Kumor.

9,30—10,15 Kilka myśli o kościelnych wydawnictwach archiwalnych na przyszłość — ks. dr Stanisław Librowski.

10,30—11,15 Rejestracja ksiąg metrykalnych — doc. dr Zygmunt Sułowski.

11,30—12,15 Kwerendy w archiwach kościelnych — doc. dr Tadeusz Mencel.

12,30—13,15 Kwerendy w archiwach kościelnych — doc. dr Tadeusz Mencel.

13,30—13,45 Zakończenie — ks. doc. dr Józef Rybczyk, dyr. Ośrodka ABMK.

IV. UCZESTNICY KURSU

Prawdziwą niespodzianką dla organizatorów kursu była rosnąca z każdym dniem ilość zgłoszeń uczestników, których liczba osiągnęła 105 osób. Był to najliczniej obsesany z dotychczas urządzanych kursów. Świadczy to wymownie o szerokim zainteresowaniu poszczególnych instytucji kościelnych problemem porządkowania i udostępniania zbiorów archiwalnych dla nauki polskiej. Uczestnicy kursu reprezentowali prawie wszystkie archidiecezje i diecezje polskie (26 osób), męskie prowincje zakonne (37 osób), prowincje zakonne żeńskie (37 osób), inne archiwa (5 osób). Większość z nich pracuje na kierowniczych stanowiskach w archiwach kościelnych, niektórzy znani są ze swych publikacji, a tylko nieznaczna mniejszość spotkała się z zagadnieniami omawianymi na kursie po raz pierwszy.

ALFABETYCZNY WYKAZ UCZESTNIKÓW KURSU Z PODANIEM DIECEZJI LUB PROWINCJI ZAKONNEJ.

A. Diecezje:

1. Ks. Marian Aleksandrowicz — Archidiecezja Gnieźnieńska,
2. Ks. dr Jan Białobok — Diecezja Tarnowska,
3. Ks. mgr Michał Chorzępa — Diec. w Gorzowie Wlkp.,
4. Ks. lic. Kazimierz Dola — Diec. w Opolu Śl.,
5. Ks. kan. Leon Figarski — Diec. Sandomierska,
6. Ks. mgr Henryk Gołaszewski — Diec. Łomżyńska,
7. Ks. Tadeusz Górski — Diec. Łomżyńska,
8. Ks. dr Franciszek Greniuk — Diec. Lubelska,

9. Ks. Michał Grzybowski — Diec. Płocka,
10. Ks. Marian Jachowicz — Diec. Tarnowska,
11. Ks. dr Witold Malej — Archidiec. Warszawska,
12. Dr Eugeniusz Myczka — Diec. Gdańska,
13. Ks. Daniel Olszewski — Diec. Kielecka,
14. Ks. mgr Marian Piotrowski — Diec. Siedlecka,
15. Ks. kan. dr Czesław Pniewski — Diec. Siedlecka,
16. Ks. Leopold Sokołowski — Diec. Częstochowska,
17. Ks. lic. Stanisław Suwała — Diec. Sandomierska,
18. Ks. lic. Tadeusz Śliwa — Diec. Przemyska,
19. Ks. mgr Alfred Gerard Świerk — Archidiec. Wrocławska,
20. Ks. Stanisław Tkocz — Diec. Katowicka,
21. Ks. Alfons Wesołowski — Archidiec. Poznańska,
22. Ks. Jan Wieczorek — Diec. w Opolu Śl.,
23. Ks. kan. mgr Tomasz Wróbel — Diec. Kielecka,
24. Ks. mgr Marian Zieliński — Diec. Katowicka,
25. Ks. dyr. Władysław Zientarski — Archidiec. Gnieźnieńska,
26. Ks. mgr Tadeusz Żebrowski — Diec. Płocka.

B. Zakony i zgromadzenia męskie :

1. O. dr Jan Borys Bałyk — Zak. OO. Bazylianów,
2. O. dr Czesław Cezar Baran — Zak. OO. Franciszkanów,
3. O. mgr Jan Gabriel Bartoszewski — Zak. OO. Kapucynów,
4. O. Jan Efrem Bielecki — Zak. OO. Karmelitów Bosych,
5. O. lic. Władysław Aleksy Chalcarz — Zak. OO. Cystersów,
6. O. mgr Jerzy Florian Duchniewski — Zak. OO. Kapucynów,
7. Ks. Władysław Dymny — Zgrom. XX. Zmartwychwstańców,
8. Ks. Augustyn Dziędział — Zgrom. XX. Salezjanów,
9. Br. Alojzy Furczyk — Zak. OO. Jezuitów,
10. O. mgr Alojzy Gawlikowski — Zak. OO. Pijarów,
11. O. Ryszard Zbigniew Giełczyński — Zak. OO. Cystersów,
12. O. Czesław Honorat Gil — Zak. OO. Karmelitów Bosych,
13. O. mgr Jan Kajetan Grudziński — Zak. OO. Bernardynów,
14. O. Adam Ambroży Jastrzębski — Zak. OO. Kapucynów,
15. Ks. Franciszek Seweryn Kłaput — Zgrom. XX. Salwatorianów,
16. O. lic. Stefan Koper — Zak. OO. Redemptorystów,
17. O. dyr. Hubert Paweł Kurek — Zak. OO. Franciszkanów Śl.,
18. Ks. Bolesław Majdak — Zgrom. XX. Orionistów,
19. Ks. Józef Matyka — Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego,
20. O. dyr. Bronisław Natoński — Zak. OO. Jezuitów,
21. O. Henryk Nowakowski — Zak. OO. Filipinów,
22. O. lic. Bronisław Bernard Panek — Zak. OO. Karmelitów,
23. O. Stanisław Odoryk Rybandt — Zak. OO. Franciszkanów,
24. Ks. Tadeusz Salwa — Zgrom. XX. Misjonarzy św. Wincentego à Paulo,
25. O. Edward Wojciech Seliga — Zak. OO. Pasjonistów,
26. O. dr Józef Seyda — Zak. OO. Werbistów,
27. Ks. Józef Sarkauder Stachoń — Zgrom. XX. Salwatorianów,
28. Ks. Stanisław Styrna — Zgrom. XX. Salezjanów,
29. O. Jan Damian Synowiec — Zak. OO. Franciszkanów,

30. O. Janusz Anzelm Szeinke — Zak. OO. Reformatów,
31. O. Stefan Albin Szymański — Zak. OO. Kapucynów,
32. O. mgr. Walery Robert Świętochowski — Zak. OO. Dominikanów,
33. O. Stanisław Sebastian Świdziński — Zak. OO. Paulinów,
34. Ks. mgr Marian Traczyński — Zgrom. XX. Zmartwychwstańców,
35. O. Józef Benignus Wanat — Zak. OO. Karmelitów Bosych,
36. O. Antoni Guzegegorz Wiśniowski — Zak. OO. Reformatów,
37. O. Józef Michał Wojnarowski — Zakon OO. Karmelitów.

C. Zakony i zgromadzenia żeńskie:

1. S. mgr Helena Alojza Bartoszek — Zgrom. SS. Franciszkanek Rodziny Maryi,
2. S. Ludwika Gabriela Badnarek — Zgrom. SS. Franciszkanek Rodziny Maryi,
3. S. mgr Konstancja Bogorodź — Zgrom. SS. Służebnic Jezusa w Eucharystii,
4. S. Czesława Lilioza Buczek — Zgrom. SS. Felicjanek,
5. S. Elżbieta Witolda Bukowska — Zgrom. SS. Elżbietanek,
6. S. Jadwiga Juliusza Chuda — Zgrom. SS. Służebniczek Pleszewskich,
7. S. mgr Halina Rafaela Czernigiewicz — Zgrom. SS. Felicjanek,
8. S. mgr Anna Teresa Dobek — Zgrom. SS. Służebniczek Pleszewskich,
9. S. Karolina Hermiana Dul — Zgrom. SS. Sercanek,
10. S. Maria Gracjela Grabiec — Zgrom. SS. Dominikanek,
11. S. Helena Elżbieta Grelowska — Zgrom. SS. Szkolnych de Notre Dame.
12. S. Agnieszka Helena Hanzelka — Zgrom. SS. Miłosierdzia (SS. Szarytki),
13. S. Jadwiga Stella Imińczyk — Zgrom. SS. Boromeuszek,
14. S. Maria Laurencja Jędrzejczak — Zgrom. SS. Wspólnej Pracy od Niepokal. Maryi (uczestniczyła z ramienia Archiwum Diecezjalnego we Włocławku),
15. S. mgr Helena Anna Jurczak — Zgrom. SS. Miłosierdzia (SS. Szarytki),
16. S. Apolonia Maria Kaczyńska — Zgrom. SS. Elżbietanek,
17. S. Lucyna Ewangelista Kłap — Zgrom. SS. Felicjanek,
18. S. Maria Kosińska — Zgrom. SS. Sacré Coeur,
19. S. Teresa Irena Kostyra — Zgrom. SS. Służebniczek Starowiejskich,
20. S. mgr Wanda Elia Kozubalówna — Zgrom. SS. Sercanek,
21. S. Bronisława Potencja Laszczak — Zgrom. SS. Serafitek,
22. S. Gabriela Ewira Liwoch — Zgrom. SS. Sercanek,
23. S. mgr Romualda Estera Markowska — Zgrom. SS. Dominikanek,
24. S. Regina Anna Michalska — Zgrom. SS. Boromeuszek,
25. S. Maria Alfonsa Nestorowicz — Zgrom. SS. Felicjanek,
26. S. Anna Stanisława Nowak — Zgrom. SS. Służebniczek Dębickich,
27. S. Bronisława Maria Penconek — Zgrom. SS. Felicjanek,
28. S. Agnieszka Władysława Piecha — Zgrom. SS. Serafitek,
29. S. Józefa Prudencja Rolek — Zgrom. SS. Dominikanek,
30. S. Apolonia Siemińska — Zgrom. SS. Miłosierdzia (SS. Szarytki),
31. S. Maria Serafina Sienkiewicz — Zgrom. SS. Franciszkanek Rodziny Maryi,
32. S. Jadwiga Wianęja Szachno — Zgrom. SS. Franciszkanek Służebnic Krzyża,
33. S. mgr Cecylia Imieślawa Tworzydło — Zgrom. SS. Franciszkanek Rodziny Maryi,
34. S. Katarzyna Beata Urbańska — Zgrom. SS. Służebniczek Dębickich,
35. S. Zdzisława Maria Włoszczowska — Zgrom. SS. Felicjanek,
36. S. Maria Michalina Wójcik — Zgrom. SS. Miłosierdzia (SS. Szarytki),
37. S. Maria Fidencja Zych — Zgrom. SS. Serafitek.

D. Pracownicy innych instytucji:

1. Mgr Krystyna Danuta Krycińska,
2. Mgr Janina Madej,
3. Jadwiga Majewska,
4. Helena Mickielewicz,
5. Władysława Pawlińska.

Tak pokaźna liczba uczestników wypełniała po brzegi czytelną Bibliotekę Uniwersyteckiej KUL przez czas trwania kursu. Robione skrętnie w czasie wykładów notatki świadczyły o zainteresowaniu uczestników podawanymi przez prelegentów wiadomościami. Uczestnikom rozdano zaświadczenia z odbytego kursu.

V. WYSTAWA, LITERATURA ARCHIWALNA, ZWIEDZANIE

Ilustracją wykładów była urządzona przez ks. dr Stanisława Librowskiego „Wystawa archiwalna“ w 20 gablotach, dostosowana w logiczny sposób do całości zagadnień objętych programem wykładów. A oto zawartość poszczególnych gablotek wystawy:

Gablotka	1 — Archiwum, biblioteka, muzeum
„	2 — Bibliografia archiwalna
„	3 — Zadania i cele archiwów
„	4 — Organizacja archiwów (państwowych i kościelnych)
„	5 — Podręczniki archiwalne
„	6 — Czasopisma archiwalne
„	7 — Kancelaria, składnica akt, archiwum
„	8 — Konserwacja, porządkowanie i inwentaryzowanie akt
„	9—10 — Ważniejsze publikacje dot. archiwów państwowych
„	11—12 — Ważniejsze publikacje dot. archiwów diecezjalnych
„	13 — Ważniejsze publikacje dot. archiwów zakonnych
„	14 — Zeszyty czasopisma <i>Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne</i> oraz ich recenzje
„	15 — Prace metodyczne Ośrodka ABMK
„	16 — Ważniejsze powojenne wydawnictwa źródeł z archiwów kościelnych
„	17—18 — Dokumenty pergaminowe z XIII wieku
„	19—20 — Rękopisy archiwalne z XV—XVIII wieku.

Materiału bibliograficznego i archiwalnego dostarczyły Archiwum Diecezjalne we Włocławku, Biblioteka Uniwersytetu KUL i Wojew. Archiwum Państwowe w Lublinie. Wystawa stanowiła dobre dopełnienie całości kształcenia archiwalnego i cieszyła się dużym powodzeniem.

W czasie kursu rozprowadzono wśród uczestników pokaźną ilość najnowszych wydawnictw Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych, która ze swej strony udzieliła specjalnie dla kursu wysokiej zniżki.

Pewnym uzupełnieniem programu były 4 wycieczki mające na celu z jednej strony odprężenie i zwiedzanie Lubelszczyzny, z drugiej zaś praktyczne zapoznanie z zawartością i pracą w archiwach. Jedną z tych wycieczek urządzono do Wojewódzkiego Archiwum Państwowego w Lublinie, trzy zaś dalsze, dzięki życzliwości Rektoratu KUL, odbyto wygodnym autokarem uni-

wersyteckim: dwie do Puław, Kazimierza i Nałęczowa i jedną do renesansowego Zamościa.

VI. ANKIETA

W związku z wykładem o kartografii i dokumentacji w zbiorach kościelnych rozdano uczestnikom ankietę pt. „Zbiory kartograficzne w archiwach i bibliotekach kościelnych“, mającą na celu zebranie materiału do opracowania bibliografii kościelnej kartografii w Polsce. A oto jej wzór:

ZBIORY KARTOGRAFICZNE W ARCHIWACH I BIBLIOTEKACH KOŚCIELNYCH

1. Nazwa instytucji . . . . .
2. Zbiory kartograficzne:
  - a) globusy . . . . .
  - b) atlasy . . . . .
  - c) mapy . . . . .
3. Tytuł mapy, globusu, atlasu . . . . .
4. Treść mapy, globusu, atlasu (mapa fizyczna, polityczna czy kościelna) . . . . .
5. Zasięg mapy (jakie tereny ilustruje?) . . . . .
6. Nazwisko i imię autora (sztycharza, wydawcy) . . . . .
7. Technika wykonania (rękopis, litografia, druk) . . . . .
8. Miejsce i rok wydania (wykonania) . . . . .
9. Ilość i wymiary arkuszy mapy, ...
10. Skala . . . . .
11. Stan zachowania . . . . .
12. Właściciel mapy (archiwum, biblioteka, muzeum, seminarium, kuria) . . . . .
13. Ankietę wypełnił . . . . .

Preliminarz budżetowy kursu przewidywał kwotę 21.100 zł jako kosztu kursu; wszystkie wydatki pokryto z wpłat uczestników kursu. Uprzejmej gościnności wykładowcom i uczestnikom kursu udzielił Konwikt Księży Studentów przy KUL i Stołówka Akademicka KUL oraz SS. Urszulanki UR (dla Sióstr).

Otwarcia kursu i jego podsumowania dokonał dyrektor Ośrodka ABMK ks. doc. dr Józef Rybczyk.

Jako wnioski z odbytego kursu należałoby postulować, by w następnych tego rodzaju kursach dać pierwszeństwo wykładom o charakterze praktycznym. W związku z tym nasuwa się refleksja, aby, ze względu na dużą ilość uczestników, w przyszłości urządzano: 1) oddzielne kursy dla pracowników archiwów diecezjalnych, 2) oddzielne — dla pracowników archiwów zakonnych męskich i 3) oddzielne dla pracowników archiwów zakonnych żeńskich.

Organizowanie tego rodzaju kursów przez Ośrodek ABMK wymaga dużych nakładów pracy w postaci licznych wyjazdów, obszernej korespondencji i innych zachodów, niemniej jest ono równocześnie wypełnieniem § 6 p. 5 własnego Statutu, który przewiduje „organizowanie szkolenia zawodowego pracowników archiwów, bibliotek i muzeów kościelnych“.